

Az alapvető jogok biztosának a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettesének, a jövő nemzedékek szószólójának

JAVASLATA

A FATESTVÉR PROGRAMRÓL

1. A jövő nemzedékek szószólójának 2016. május 10-én bejelentett országgyűlési határozat-javaslat

.../2016. (...) OGY határozat

a Fatestvér Programról

Az Országgyűlés annak érdekében, hogy

a) támogassa a felnövekvő nemzedék szülőhely iránti megbecsülését és szeretetét, tovább erősítse kötődésüket saját gyökereikhez;

b) támogassa a helyi kisközösséghez tartozás, az együttes cselekvés örömét és igényét, erősítse a gyermekekben a lokálpatriotizmust, a nemzeti összetartozás érzését és az egymás iránti szolidaritást;

c) tudatosítsa a felnövekvő nemzedékek egyéni felelősségvállalásának fontosságát hazánk környezeti állapotának alakulásában, és ösztönözze a hosszú távú gondolkodásra nyitott, a természeti környezetre érzékeny, azt tudatosan óvó és alakító, a természettel harmóniában élni képes társadalom eszményét;

d) mérsékelje az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásait és csökkentse hazánk lakosságának egyénekre lebontható ökológiai lábnyomát;

e) hozzájáruljon az épített és természeti környezet harmonikus egyensúlyán alapuló egészséges lakókörnyezet megteremtéséhez a jelen és a jövő nemzedékek számára; elfogadja e határozat 1. számú mellékletében meghatározott Fatestvér Programot.

Ennek érdekében

a) figyelembe véve, hogy az Alaptörvény P) cikke a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét az állam és mindenki kötelességként határozza meg;

b) hangsúlyozva hazánk környezeti állapotának javítása érdekében az egyéni és kisközösségi felelősségvállalás szükségességét;

c) tekintettel arra, hogy a fák a nemzeti vagyon részét képező természeti értékek elengedhetetlen alkotórészei, védelmük és megőrzésük a jövő nemzedékek számára egyben az ökológiai rendszerek működőképességének fenntartását és így az emberiség életfeltételeinek jövőbeni biztosítását is szolgálja; valamint

d) a jelen és jövő nemzedékek közötti szolidaritás eszméjét gyakorlatba ültetve a következő határozatot hozza:

1. Az Országgyűlés felkéri a Kormányt, hogy készítse elő e határozat 1. melléklete szerint, a fent meghatározott irányelvek és célkitűzések megvalósítására a Fatestvér Program működéséhez szükséges törvényjavaslatot, és azt 2016. szeptember 30-ig terjessze az Országgyűlés elé.

2. Az Országgyűlés felkéri a Kormányt, hogy az előbbi pontban meghatározott törvényjavaslat maradéktalan teljesülését szolgáló, teljes jogalkotási csomagra – ide értve a költségvetési háttér biztosítását szolgáló intézkedéseket is – 2016. december 31-ig tegyen javaslatot.

3. Ez a határozat a közzététele napján lép hatályba.

1. melléklet a .../2016. (...) OGY határozathoz

A Fatestvér Program

A Fatestvér Program országos faültetési kezdeményezés, melynek célja, hogy évről évre minden hazánk területén született, magyar állampolgárságú kisgyermek születését egy őshonos facsemete ültetésével ünnepelje meg, és az így elültetett fák országos szinten kerüljenek nyilvántartásba vételre és megővésre.

A Program a régi magyar népi hagyományok nyomán már működő helyi kezdeményezések példáján alapul. A Program az érintett magánszemélyek és önkormányzatok önkéntességére épül, és három fő célkitűzést szolgál. Egyrészt erősíteni kívánja a gyermekek lakóhelyükhöz, szülőföldjükhöz való kötődését. A fát a gyermek születési helyéhez közel ültetik el, így a család bármikor visszatérhet a saját fáihoz, saját gyökereihez. A Program másrészt a gyermekek egyenlő méltóságának gondolatát kívánja megjeleníteni azáltal, hogy minden gyermek egy közel azonos fejlettségű facsemetét kap, bárhol is szülessen az országban. A Program igen fontos hozadéka, hogy nemcsak a gyermekeket neveli természetszeretetre és környezettudatosságra, hanem rajtuk keresztül szüleiket is megszólítja. Végül, a Program során elültetett facsemeték hosszútávon zöldfolyósokat képeznek, hozzájárulva egy mozaikos ökológiai hálózat kialakításához, továbbá számottevő mennyiségű szén-dioxid megkötésével segítik elő a klímaváltozás hatásainak mérséklését, csökkentik a zajterhelést és tisztítják a települések levegőjét.

A faültetés elsődlegesen a Programba önkéntesen jelentkező önkormányzatok területein valósul meg, az adott önkormányzat területén működő állami erdőgazdaság és a Nemzeti Park Igazgatóságok bevonásával. A Programban az érintett gyermek törvényes képviselői önként jelentkezve névre szóló ültetéssel vehetnek részt. Ennek érdekében a helyben szokásos módon kellő időben értesülnek a Programról, illetve a névre szóló ültetés lehetőségéről. A Program a megvalósítás tekintetében nyitott, így abban ugyancsak önkéntes alapon a civil, természetvédő szervezetek, a helyi lakosság közösségei részt vehetnek, illetve az önkormányzat önkéntes részvételét kezdeményezhetik.

A Programban résztvevő gyermekek számára az érintett települések tájegységének megfelelő őshonos csemetéket biztosítanak, melyek a helyi talajviszonyoknak – adott esetben a sajátos városi mikroklímátikus adottságoknak – is megfelelnek. A fák egyedileg beazonosítható módon, az önkormányzatok bel- vagy külterületén, elsősorban közterületeken, utak mentén, illetve parkok, közintézmények területén kerülnek elültetésre.

Az érintett gyermek törvényes képviselőjének önkéntes részvétele hiányában, illetve azon önkormányzatok esetében, amelyek nem kívánnak részt venni a Programban, vagy nem rendelkeznek a faültetésre alkalmas helyszínnel, az érintett gyermekek számára a környező nagyvárosok közelében létesülnek park jellegű gyermekligetek az adott területen működő erdőgazdaságok bevonásával, a Nemzeti Park Igazgatóságok szakmai felügyelete mellett. A Program keretei között valamennyi magyar gyermeknek lehetősége nyílik arra, hogy tanulmányai során eljusson az ültetett gyermekligetbe és az annak szakmai felügyeletét biztosító Nemzeti Park Igazgatóság működési területén lévő Nemzeti Parkba.

A Program keretein belül ültetett fajok az adott tájegységnek, valamint a helyi talajviszonyoknak megfelelő, magasabb életkort (50-200 év) megérő őshonos facsemeték, beleértve az őshonos gyümölcsfajokat. Az ültetésekre évente egyszer kerül sor, amely napon az előző évben született gyermekek részére ültetnek facsemetéket. A hosszú távú

településtervezéshez igazodva az így fásított területek parkszerűen, zöld folyosókat kialakítva, a települési zöld infrastruktúra hálózat részeként fejlődnek.

A Program megvalósítása 2017. január 1-jén kezdődik, amit az Országgyűlés anyagi támogatásban részesít, különös tekintettel a facsemeték beszerzésének és elültetésének költségeire.

A Fatestvér Program a zöldfelületek növelése révén hozzájárul hazánk környezeti állapotának javításához, részét képezi a jelenlegi faállomány hatékony védelmének kialakítása is. Jóllehet a települési közterületen álló fák ökológiai szolgáltatásai igen jelentősek, és gyakran csak e zöld felületek adják számos városlakó utolsó kapcsolatát a természettel, azok védelme sem eljárási, sem anyagi jogi szempontból nem tükrözi valódi értéküket. Ennek megfelelően a közterületen, illetve az állami és önkormányzati tulajdonban, illetve kezelésben lévő fa mint ökológiai érték védelmének anyagi jogi megjelenítésére, ökológiai szolgáltatásainak értékelésére; a fák mint a nemzet közös örökségének részét képező természeti erőforrások, védelemre érdemes értékek megőrzésének állami kötelezettségére vonatkozó rendelkezések, a közterületen álló fákkal kapcsolatos eljárási, ápolási és szakmai követelményi előírások újragondolása a Fatestvér Program része.

A beépített (bel)területeken – az emberi lakókörnyezetben – az általuk nyújtott ökológiai és egyéb szolgáltatásaik sokkal jelentősebbek, mint a külterületeken, számos esetben azonban ezen szolgáltatások megújulása nem garantált. A fák által nyújtott ökológiai szolgáltatások értékére tekintettel a hazai fakincs hatékony védelmére vonatkozó szabályozás kialakítása során biztosítani kell, hogy a kivágott fák pótlása egységesen legalább azonos ökológiai értékű fák, faállomány telepítésével történjen.

A fák értékével és ápolásával kapcsolatos követelményekkel összhangban szükség van a fák egységes állapotfelmérésére, valamint a fák nyilvántartására vonatkozó előírások megalkotására. A Fatestvér Program keretei között ültetett fák jogi védelem alatt állnak, és kiemelten jelennek meg a megalkotandó nyilvántartásban. A nyilvántartás továbbá kiemelt értéket rendel a jelentős történeti, természeti, táji vagy genetikai értéket képviselő fákhöz, amelyeket külön nyilvántartásban kell feltüntetni. Ennek alapfeltétele a fák értékelésére vonatkozó – ökológiai szolgáltatásaikat és gazdasági értéküket egyaránt tükröző – módszertant tartalmazó rendelkezések megalkotása. A fás szárú növényekkel kapcsolatos jelenlegi, a kivágás engedélyezésére korlátozódó eljárásrendet ki kell egészíteni a faápolási, -gondozási kötelezettségek pontos meghatározásával és az állapotfelmérések bejelentésének kötelezettségével.

A Fatestvér Program szimbolikájával és a megvalósítása során elérhető céljaival a jelen és a jövő nemzedékek életminőségét befolyásoló változásokat jelenít meg, hozzájárulva a környezettudatos magatartásforma meggyökereztetéséhez, a lokális értékalapú kezdeményezések felkarolásához és koordinálásához.

A Fatestvér Programot a magyar nemzet jelenleg élő tagjai azon óhajtól vezérelve valósítják meg, hogy a jövő nemzedékek iránti gondoskodásukat és törődésüket ezáltal is kifejezzék.